

XML

Лекција 3

Стеван Гостојић

Факултет техничких наука, Нови Сад

7. март 2024.

Преглед садржаја

1 Увод

2 eXtensible Markup Language

3 XML Namespaces

4 XPath

5 Закључак

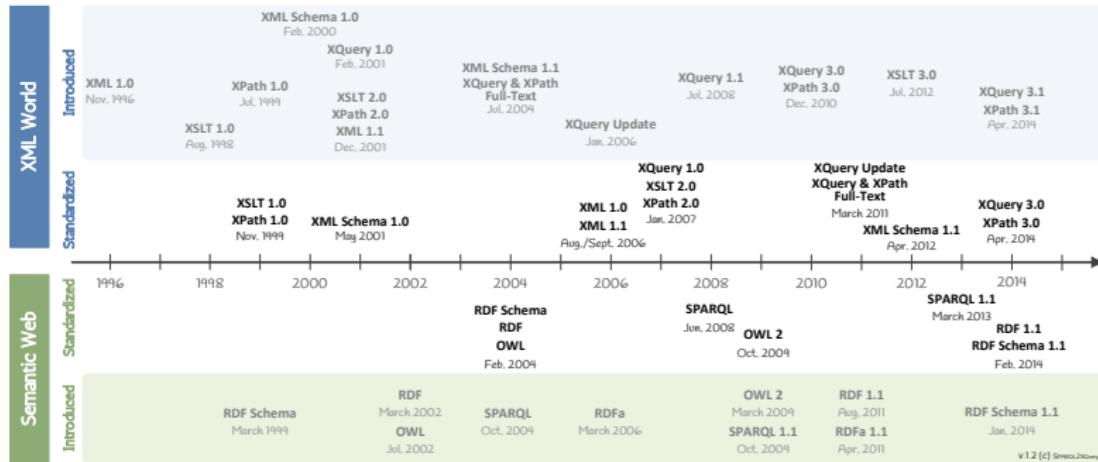
W3C

- W3C (World Wide Web Consortium) је непрофитна организација која се бави стандардизацијом World Wide Web-a
- W3C препоруке (стандарди) су јавно и бесплатно доступни на <https://www.w3.org/>

W3C Technology стек

W3C временска линија

This work is available under a CC-BY-SA license. This means you can use it freely provided it's under the condition that you give proper attribution to its original author(s) and the source where you found it. You can download the full version of the presentation at <http://www.w3.org/2014/03/semantics-tutorial.pdf>.
The W3C and Semantic Web terms: Technologies, Interoperability and Integration: A Survey of the State of the Art
In Semantics Higher Multi-modal Database: Schemas and Applications, Springer, 2014.

Ресурси

- Ресурс је било шта што има идентитет (RFC 2396)
  - (електронски) документи
  - сервиси
  - колекција ресурса

Ресурси

- Постоје информациони ресурси и неинформациони ресурси
  - информациони ресурси су ресурси чије се битне карактеристике могу пренети у поруци (обично имају једну или више репрезентација којима се може приступити путем HTTP протокола)
  - неинформациони ресурси су ресурци који нису информациони ресурси (апстрактни ресурси)

Репрезентације ресурса

- Репрезентација ресурса је информација која рефлектује прошло, тренутно или жељено стање ресурса, у формату који може да се лако комуницира преко протокола, и која се састоји од скупа репрезентационих метаподатака и потенцијално неограниченим током репрезентационих података (RFC 7231)

Репрезентације ресурса

- Сваки ресурс може да има више репрезентација:
  - (X)HTML
  - XML
  - RDF
  - JSON
  - итд.

text/xml

```
1 <?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
2 <Order>
3   <BuyersID>GMB91604</BuyersID>
4   <BuyerParty>
5     <ID>KEEN</ID>
6     <PartyName>
7       <Name>Maynard James Keenan</Name>
8     </PartyName>
9     <Address>
10    <Room>505</Room>
11    <BuildingNumber>11271</BuildingNumber>
12    <StreetName>Ventura Blvd.</StreetName>
13    <CityName>Studio City</CityName>
14    <PostalZone>91604</PostalZone>
15    <CountrySubentity>California </CountrySubentity>
16    <Country>USA</Country>
17  </Address>
18  </BuyerParty>
19  <OrderLine>
20    <LineItem>
21      <BookItem>
22        <Title>Document Engineering </Title>
23        <Author>Glushko and McGrath</Author>
24        <ISBN>0262072610</ISBN>
25      </BookItem>
26      <BasePrice>99.95</BasePrice>
27      <Quantity>300</Quantity>
28    </LineItem>
29  </OrderLine>
30</Order>
31
```

Unicode

- Unicode је стандард за конзистентно кодирање, репрезентацију и руковање текстом
- Садржи више од 120.000 знакова који покривају 129 језика
- Знакови се могу кодирати на више начина (UTF-8, UTF-16 или UTF-32)

Преглед садржаја

1 Увод

2 eXtensible Markup Language

3 XML Namespaces

4 XPath

5 Закључак

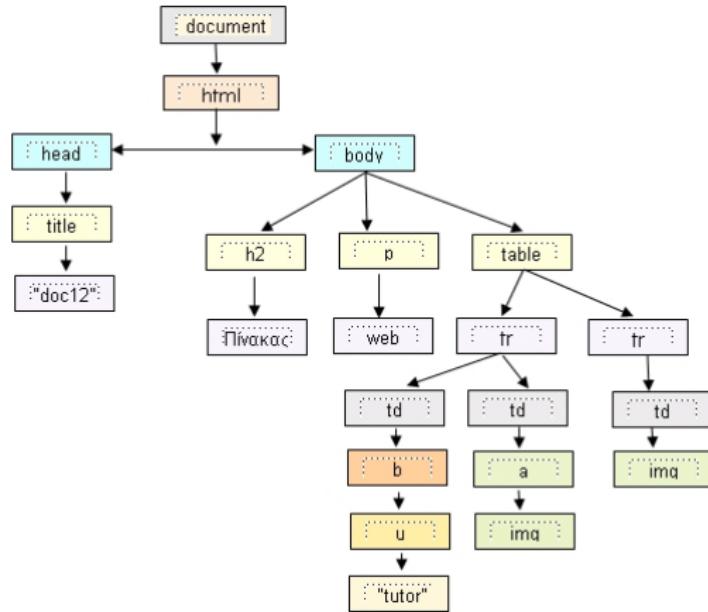
XML

- eXtensible Markup Language (XML) је метајезик (тј. скуп правила за дефинисање конкретних језика)
- XML је (мета)језик за означавање текста (енг. markup language)
- HyperText Markup Language (HTML) се може посматрати као (један од многих) дијалекат XML-а

HTML документ

```
1 <!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.0 Transitional//EN">
2 <html>
3   <head>
4     <title>doc12</title>
5   </head>
6   <body>
7     <h2>Table</h2>
8     <p>web</p>
9     <table width="100%">
10       <tr>
11         <td><b>
12           <u>tutor</u>
13           </b>
14         </td>
15         <td><a href="starweb.html">
16           
17         </a>
18       </td>
19     </tr>
20     <tr>
21       <td>
22       </td>
23     </tr>
24   </table>
25   </body>
26 </html>
27
```

HTML документ

XML

- XML не садржи унапред дефинисан речник (скуп елемената и атрибута) и унапред дефинисану граматику (правила по којима се структурирају елементи и атрибути)
- Речник и граматика се дефинишу за сваки тип XML докумената појединачно (дијалекат)

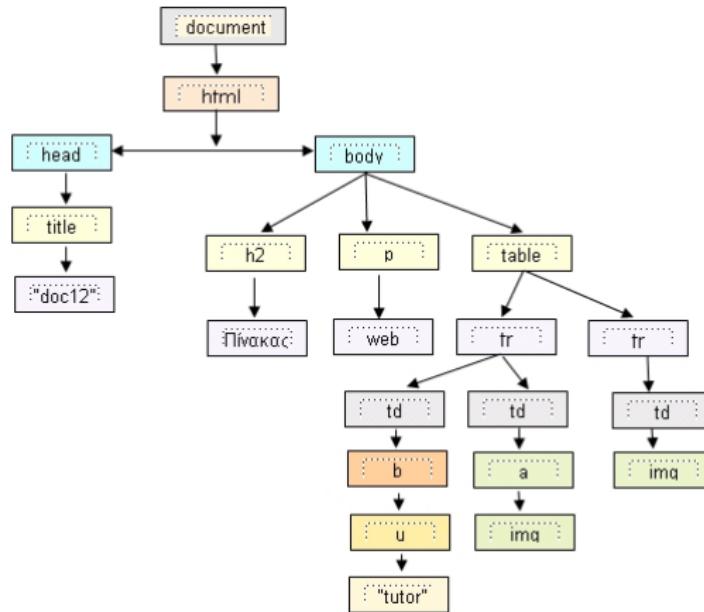
Циљеви XML-а

- Употреба на интернету
- Једнозначност приликом (автоматске) обраде
- Лако се пишу програми за обраду XML докумената
- Читки и саморазумљиви
- Концизност није битна

XML скуп информација

- XML скуп информација (енг. XML info set) је концептуални модел XML докумената који је основа за друге W3C стандарде
- Елеменити модела су ставке (енг. information items) и везе између ставки
  - Постоји 11 типова ставки (документи, елементи, атрибути, простори имена, текст, коментари, процесне инструкције, референце на ентитете, декларације типова докумената, непарсирани ентитети и нотације)
  - Постоје неколико типова веза (родитељ, дете, предак, потомак, брат или сестра, атрибут, простор имена итд.)
- XML скуп информација се може схватити као стабло, а ставке као чворови стабла

XML скуп информација

XML технологије

- XML
- XML Namespaces
- XPath
- XML Schema
- итд.

Структура XML документа

- XML документи имплементирају модел XML скупа информација
- Садрже чворове различитог типа уређене у структуру стабла
- Ознаке (енг. tag) су синтакси конструкт који служи да се хијерархијска структура стабла серијализује у линеарну структуру текстуланог документа (тј. низ знакова)

Типови чвррова

- Документи
- Елементи
- Атрибути
- Простори имена
- Текст
- Коментари
- Процесне инструкција
- итд.

Имена елемената и атрибута

- Постоји разлика између великих и малих слова
- Могу садржати само слова, цифре, доњу црту (_), цртицу (-), двотачку (:) и тачку (.)
- Морају почети словом или доњом цртом (_)
- Не смеју почети низом слова "xml"

Елементи и ознаке

- Ознака (енг. tag) је текстуална ознака за почетак и крај елемената
- Садржај елемената налази се између почетне (отварајуће) и крајње (затварајуће) ознаке

Садржај елемената

- (неструктурирани) текст
- поделементи
- мешавина (неструктурираног) текста и поделемената
- без садржаја (празан садржај)

Садржај елемената

```
1 <foo>bar</foo>
2
3
4 <foo>
5   <bar>qux</bar>
6   <baz>qux</baz>
7 </foo>
8
9
10 <foo>
11   bar <baz>qux</baz> bar
12 </foo>
13
14
15 <foo></foo>
16 <foo />
17
```

Структурирање елемената

```
1 <contact>
2   <name>Petar Petrovic</name>
3   <address>Dunavska 1, Novi Sad</address>
4   <telephone type="mobile">444–333</telephone>
5 </contact>
6
7
8
9 <contact>
10  <name>
11    <first>Petar</first>
12    <last>Petrovic</last>
13  </name>
14  <address>
15    <street>Dunavska</street>
16    <number>1</number>
17    <city>Novi Sad</city>
18  </address>
19  <telephone type="mobile">444–333</telephone>
20 </contact>
21
```

Атрибути

- Елемент може да има један или више атрибута
- Сваки атрибут има име и вредност
- Вредност атрибута је (неструктурирани) текст

Атрибути

```
1 <name first="Petar" last="Petrovic" />
```

```
2
```

Структурирање елемената

```
1 <name>
2   <first>Petar</first>
3   <last>Petrovic</last>
4 </name>
5
6
7
8 <name first="Petar" last="Petrovic" />
9
```

Коментари

- Нису намењене програмима који обрађују XML документе него људима који га читају
- Низ знакова између "<!--" и "-->"

Коментари

```
1 <!-- This is a comment. -->
```

```
2
```

Процесне инструкције

- Нису намењене људима који читају XML документе него програмима који га обрађују
- Низ знакова између "<?" и "?>"

Процесне инструкције

```
1 <?xml version="1.0" encoding="UTF-8" standalone="no" ?>
2
```

XML декларација

- Врста процесне иструкције (која је обавезна од XML 1.1)
- Ако постоји, мора да се налази на почетку XML документа
- Може да садржи три атрибута
  - "version" (верзија XML стандарда)
  - "encoding" (код текста (обично Unicode, тј. UTF-8))
  - "standalone" (да ли је могуће интерпретирати документ без других докумената (нпр. DTD, CSS итд.))

Референце на ентитетете и ентитети

Референца на ентитет	Ентитет
&lt;	<
&amp;	&
&gt;	>
&quot;	"
&apos;	'

Table 1: Референце на ентитетете и ентитети

CDATA секције

- Текст који се интерпретира без замене ентитета
- Низ знакова између "<![CDATA[" и "]]>"

CDATA секције

```
1 <p>You can use a default <code>xmllns</code> attribute to
2 avoid having to add the svg prefix to all your elements:</p>
3 <![CDATA[
4 <svg xmlns="http://www.w3.org/2000/svg" width="12cm" height="10cm">
5   <ellipse rx="110" ry="130" />
6   <rect x="4cm" y="1cm" width="3cm" height="6cm" />
7 </svg>
8 ]]>
9
```

CDATA секције

```
1 <p>You can use a default <code>xmllns</code> attribute to
2 avoid having to add the svg prefix to all your elements:</p>
3 <svg xmllns="http://www.w3.org/2000/svg" width="12cm" height="10cm">
4   <ellipse rx="110" ry="130" />
5   <rect x="4cm" y="1cm" width="3cm" height="6cm" />
6 </svg>
7
```

Добро формиран XML документ

- XML документ је добро формиран ако задовољава скуп правила која омогућавају да се машински обради

Добро формиран документ

- Морају да се поштују правила за именовање елемената и атрибута
- Документ мора да има један и само један корени елемент
- Елементи не смеју да се преклапају
- Вредност атрибута мора да буде између једноструких или двоструких наводника
- Елемент не сме да има два атрибута са истим именом
- Коментари и процесне инструкције не смеју да се налазе унутар ознака
- Специјални знаци морају да се нађу само у својој улози

Правила за именовање елемената и атрибута

```
1 <1st>  
2 ...  
3 </1st>  
4
```

Један и само један корени елемент

```
1 <contact>
2 ...
3 </contact>
4 <contact>
5 ...
6 </contact>
7
```

Преклапање елемената

```
1 <contact>
2   <name>...</contact>
3 </name>
4
```

Вредност атрибута под наводницима

```
1 <telephone type=mobile>444–333</telephone>
```

```
2
```

Два атрибута са истим именом

```
1 <telephone type="mobile" type="work">444-333</telephone>
2
```

Коментари и процесне инструкције у ознакама

```
1 <contact>
2   ...
3 </!-- this is a comment -->contact>
4
5 <contact <?ignore?>>
6   ...
7 </contact>
8
```

Специјални знаци

```
1 <contact>
2   This is a special sign >
3 </contact>
4
```

Валидан XML документ

- XML документ је валидан ако је написан у складу са граматиком (нпр. која је специфицирана у XML Schema-и)

Преглед садржаја

1 Увод

2 eXtensible Markup Language

3 XML Namespaces

4 XPath

5 Закључак

XML простори имена

- XML простори имена (енг. XML namespaces) су скупови елемената, атрибута и типова података који су идентификовани са истим идентификатором
- Решавају проблем конфликта у именима елемената, атрибута и типова података

XML простори имена

```
1 <table>
2   <tr>
3     <td>Apples</td>
4     <td>Bananas</td>
5   </tr>
6 </table>
7
```

XML простори имена

```
1 <table>
2   <name>African Coffee Table</name>
3   <width>80</width>
4   <length>120</length>
5 </table>
6
```

XML простори имена

```
1 <h:table xmlns:h="http://www.w3.org/TR/html4/">\n2   <h:tr>\n3     <h:td>Apples</h:td>\n4     <h:td>Bananas</h:td>\n5   </h:tr>\n6 </h:table>\n7
```

XML простори имена

```
1 <f:table xmlns:f="https://www.w3schools.com/furniture">
2   <f:name>African Coffee Table</f:name>
3   <f:width>80</f:width>
4   <f:length>120</f:length>
5 </f:table>
6
```

URL

- URI (Uniform Resource Identifier) је низ знакова који идентификује апстрактне или физичке ресурсе (RFC 2396)
- URL (Uniform Resource Locator) је подскуп URI који идентификује ресурсе преко примарног механизма приступа (нпр. преко локације на мрежи)
  - <http://www.ftn.uns.ac.rs/>
  - <ftp://ftp.is.co.za/rfc/rfc1808.txt>
  - <mailto:mduerst@ifi.unizh.ch>

XML простори имена

- XML простори имена идентификују се као URL
- URL не мора да буде добро формирено XML име
- Имена XML елемената, атрибута и типова података се квалификују са префиксом, а префикс се мапира на URL коришћењем "xmlns" конструкта
- Један префикс може да буде мапиран на више URL и више префикса могу да буду мапирани на један URL

XML простори имена

```
1 <f:table xmlns:f="https://www.w3schools.com/furniture">
2   <f:name>African Coffee Table</f:name>
3   <f:width>80</f:width>
4   <f:length>120</f:length>
5 </f:table>
6
```

Квалифицирано име

- Квалифицирано име XML елемента, атрибута или типа података састоји се од идентификатора простора имена и локалног имена

Подразумевани XML простори имена

- Подразумевани XML простор имена (енг. default XML namespace) је простор имена коме припадају елеменати, атрибути и типови података који нису квалификовани са префиксом

XML простори имена

```
1 <table xmlns="https://www.w3schools.com/furniture">
2   <name>African Coffee Table</name>
3   <width>80</width>
4   <length>120</length>
5 </table>
6
```

XML простори имена

```
1 <?xml version="1.0" encoding="utf-8"?>
2 <pers:person
3   xmlns:pers="http://www.ftn.ns.ac.yu/dtds/person.dtd"
4   xmlns:xhtml="http://www.w3.org/1999/xhtml">
5     <pers:name>
6       <pers:title>Sir</pers:title>
7       <pers:first>John</pers:first>
8       <pers:last>Doe</pers:last>
9     </pers:name>
10    <pers:position>VP of Marketing</pers:position>
11    <pers:resume>
12      <xhtml:html>
13        <xhtml:head>
14          <xhtml:title>Resume of John Doe</xhtml:title>
15        </xhtml:head>
16        <xhtml:body>
17          <xhtml:h1>John Doe</xhtml:h1>
18          <xhtml:p>John's a great guy, you know?</xhtml:p>
19        </xhtml:body>
20      </xhtml:html>
21    </pers:resume>
22  </pers:person>
23
```

XML простори имена

```
1 <?xml version="1.0" encoding="utf-8"?>
2 <pers:person
3   xmlns:pers="http://www.ftn.ns.ac.yu/dtds/person.dtd">
4     <pers:name>
5       <pers:title>Sir</pers:title>
6       <pers:first>John</pers:first>
7       <pers:last>Doe</pers:last>
8     </pers:name>
9     <pers:position>VP of Marketing</pers:position>
10    <pers:resume>
11      <xhtml:html xmlns:xhtml="http://www.w3.org/1999/xhtml">
12        <xhtml:head>
13          <xhtml:title>Resume of John Doe</xhtml:title>
14        </xhtml:head>
15        <xhtml:body>
16          <xhtml:h1>John Doe</xhtml:h1>
17          <xhtml:p>John's a great guy, you know?</xhtml:p>
18        </xhtml:body>
19      </xhtml:html>
20    </pers:resume>
21  </pers:person>
22
```

XML простори имена

```
1 <?xml version="1.0" encoding="utf-8"?>
2 <person xmlns="http://www.ftn.ns.ac.yu/dtds/person.dtd">
3   <name>
4     <title>Sir</title>
5     <first>John</first>
6     <last>Doe</last>
7   </name>
8   <position>VP of Marketing</position>
9   <resume>
10    <xhtml:html xmlns:xhtml="http://www.w3.org/1999/xhtml">
11      <xhtml:head>
12        <xhtml:title>Resume of John Doe</xhtml:title>
13      </xhtml:head>
14      <xhtml:body>
15        <xhtml:h1>John Doe</xhtml:h1>
16        <xhtml:p>John's a great guy, you know?</xhtml:p>
17      </xhtml:body>
18    </xhtml:html>
19  </resume>
20 </person>
21
```

XML простори имена

```
1 <?xml version="1.0" encoding="utf-8"?>
2 <person xmlns="http://www.ftn.ns.ac.yu/dtds/person.dtd">
3   <name>
4     <title>Sir</title>
5     <first>John</first>
6     <last>Doe</last>
7   </name>
8   <position>VP of Marketing</position>
9   <resume>
10    <html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml">
11      <head>
12        <title>Resume of John Doe</title>
13      </head>
14      <body>
15        <h1>John Doe</h1>
16        <p>John's a great guy, you know?</p>
17      </body>
18    </html>
19  </resume>
20 </person>
21
```

Преглед садржаја

1 Увод

2 eXtensible Markup Language

3 XML Namespaces

4 XPath

5 Закључак

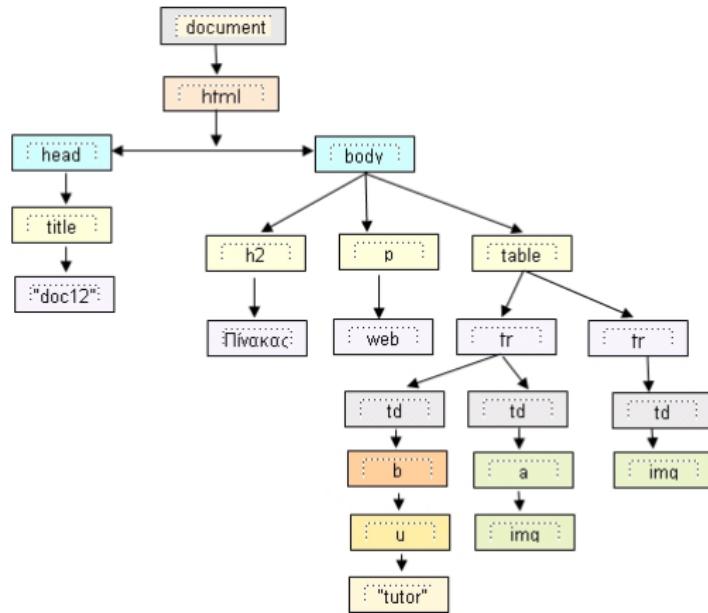
XPath

- XPath је упитни језик за XML документе
- Синтакса XPath израза подсећа на синтаксу путања у систему датотека
- Резултат XPath упита је (листа) чворова XML докумената

XPath израз

- XPath израз се састоји од једног или више корака (који су одвојени знаком "/")
- XPath изрази могу да буду апсолутни (евалуирају се у односу на документ чвр и почињу са знаком "/") и релативни (евалуирају се у односу на текући чвр и не почињу са знаком "/")

HTML документ

XPath израз

1 /html/head/title

2

Корак XPath израза

- Елементи једног корака XPath израза су оса, тест чвора и предикат

Корак XPath израза

```
1 axis::node-test[predicate]  
2
```

XPath оса

- Оса дефинише правац кратања у XML документу (тј. стаблу XML чвррова)

XPath оса

Оса	Опис
ancestor	сви преци
ancestor-or-self	сви преци или сам чвор
attribute	сви атрибути
child	сва деца
descendant	сви потомци
descendant-or-self	сви потомци или сам чвор
following	сви чворови после текућег чвора

Table 2: XPath оса

XPath оса

Оса	Опис
following-sibling	сва браћа и сестре после текућег чвора
namespace	сви простори имена
parent	родитељ
preceding	сви чворови пре текућег чвора
preceding-sibling	сва браћа и сестре пре текућег чвора
self	сам чврор

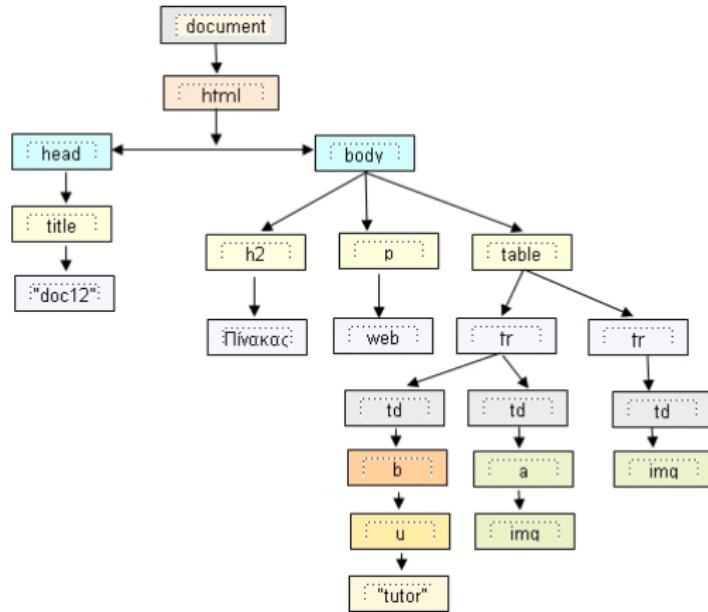
Table 3: XPath оса

XPath оса

Оса	Скраћени облик
child::	подразумевана оса
self::	.
parent::	..
descendant::	//
attribute::	@
following-sibling::	../

Table 4: XPath оса

HTML документ

XPath овај

```
1 html
2 /html
3 ./p
4 ..
5 //p
6 /html/@lang
7 @lang
8 ../
9
```

XPath тест чвора

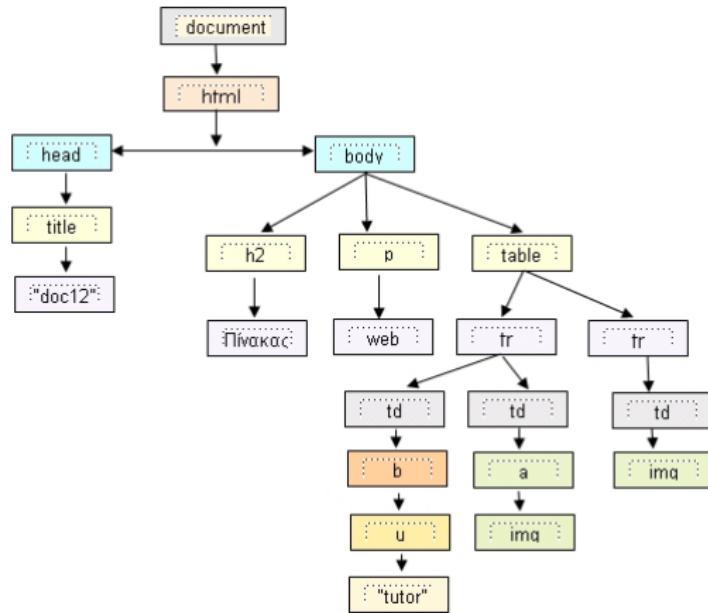
- Тест чвора дефинише назив или тип чвора

XPath тест чвора

Пример	Опис
html	име чвора
text()	тип чвора
*	било који чвор

Table 5: XPath тест чвора

HTML документ

XPath тест чвора

```
1 /html/body/p  
2 /html/comment()  
3 /html/*  
4
```

Предикат

- Предикат дефинише (логички) услов за филтрирање резултата упита

XPath оператори

Пример	Опис	Пример
	унија	
+	сабирање	$x + y$
-	одузимање	$x - y$
*	множење	$x * y$
div	делење	$x \text{ div } y$
mod	остатак делењу	$x \text{ mod } y$

Table 6: XPath оператори

XPath оператори

Пример	Опис	Пример
=	једнако	$x = y$
!=	различито	$x \neq y$
<	мање	$x < 0$
<=	мање или једнако	$x \leq 0$
>	веће	$x > 0$
>=	веће или једнако	$x \geq 0$
or	дисјункција	$x < 0 \text{ or } x > 10$
and	конјункција	$0 < x \text{ and } x < 10$

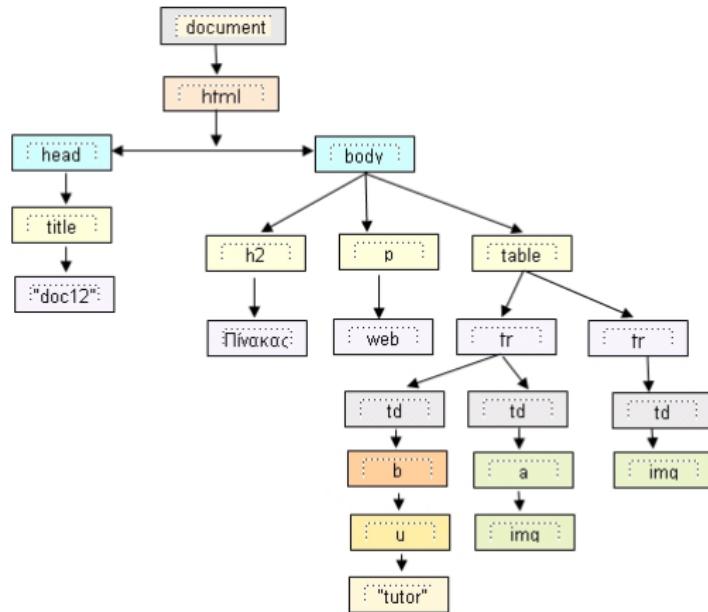
Table 7: XPath оператори

XPath функције

Функција	Функција	Функција
boolean()	id()	starts-with()
ceiling()	lang()	string()
choose()	last()	string-length()
concat()	local-name()	string-length()
contains()	name()	substring()
count()	namespace-uri()	substring-after()
element-available()	normalize-space()	substring-before()
false()	not()	sum()
floor()	position()	translate()
function-available()	round()	true()

Table 8: XPath функције

XPath предикат

XPath тест чвора

```
1 /html/body/p[position() = 1]
2 /html/body/p[1]
3 /html/body/p[last()]
4 count(/html/body/p)
5
```

Преглед садржаја

1 Увод

2 eXtensible Markup Language

3 XML Namespaces

4 XPath

5 Закључак

Закључак

- XML
- XML информациони скуп
- добро формиран документ
- валидан документ

Закључак

- простор имена
- префикс
- подразумевани простор имена

Закључак

- XPath
- XPath израз
- XPath оса
- XPath тест чвора
- XPath предикат

Литература

- Fawcett, J., Ayers, D. and Quin, L.R.E. (2012) "Beginning XML". Hoboken, NJ, USA: Wiley.
  - Chapter 1: What is XML?
  - Chapter 2: Well-Formed XML
  - Chapter 3: XML Namespaces
  - Chapter 7: Extracting Data From XML

Литература

- Extensible Markup Language (XML) 1.0 (Fifth Edition),
<https://www.w3.org/TR/xml/>

Хвала на пажњи!